

Školitelský posudek na práci

Mgr. Marka Ďurčanského: MĚSTSKÁ SPRÁVA A KANCELÁŘE VE STŘEDNÍM POLABÍ ZA TŘICETILETÉ VÁLKY

Téma disertace Marka Ďurčanského je širší než napovídá titul. Ano, jádro práce tvoří vylíčení dějin a rozbor městské správy a kancelářské produkce tří polabských měst ve východní části středních Čech, a sice v neklidných a dramatických letech 1618–1648. Zkoumané městské lokality byly vybrány tak, aby reprezentovaly svým právním postavením i svou velikostí a významem tři odlišné typy měst: totiž středně významné královské město (Nymburk), větší komorní město, jež bylo zároveň příležitostnou rezidencí (Brandýs nad Labem) a malé komorní městečko Čelákovice. Jejich srovnávání dává zároveň smysl společný regionální rámec. Ovšem jak už jsem naznačil, práce přináší ještě něco navíc. Totiž rozsáhlou kapitolu o proměnách, osudech a zejména správním vývoji celku českých královských měst ve stejném období. Dobře je to vidět na rozsáhlé příloze č. I., v níž autor jako „bonus“ rekonstruoval z obnov zapsaných do podkomořských register městské rady všech (!) královských měst v letech 1624–1636. Tuto problematiku autor zpracoval zejména na základě důvěrné znalosti fondů podkomořského úřadu, jehož fungování v přelomové válečné době je takto dalším tématem práce.

Chtěl bych zdůraznit, že autor nejen dobře zná dosavadní literaturu ke svému předmětu, ale také o ní uvažuje v širších souvislostech. V první kapitole najdeme cenné postřehy a úvahy ke vzájemnému analytických a syntetizujících (případně nečetných teoretických) příspěvků k dějinám měst raného novověku. Krom toho má Ďurčanský i velmi solidní přehled o literatuře k německým a polským městům. Na této široké základně je pak schopen metodického zamyšlení a tím i metodické reflexe své vlastní práce.

Fungování a role podkomořského úřadu v bělohorském a pobělohorském období, to je téma, kterému autor již v minulých letech zasvětil několik speciálních studií. Tímto prizmatem pak nahlíží vývoj a postavení celku královských měst vůbec, královskou politiku vůči městům a zejména opatření zaměřená na města, jež s sebou přinesla pobělohorská politická a náboženská situace. Ačkoliv zmíněná podkomořská registra představují hlavní pramen, z něhož vychází, nechybí autorovi znalost širšího kontextu událostí.

Za velmi cenné považuji Ďurčanského trvalou pozornost pramenům narativním, samozřejmě opět hlavně středočeským (Jiří Kezelius, nymburský Mikuláš Šud ze Semanína ad.) pramenům.

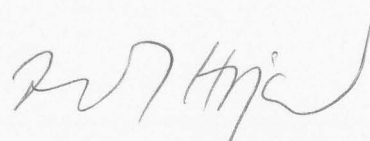
Jádro práce tvoří ovšem jednotlivé „městské“ kapitoly, doplněné přílohami. Z těch bych zdůraznil ne právě obvyklé soupisy zasedání městských rad, které mají rozhodně smysl. Skýtají totiž jasný obraz všech válkou vynucených nepravdivostí a

přerušení v chodu městské správy a dávají také trochu jinou představu o personálních změnách v městské správě než pouhé soupisy jmen konšelů.

Kapitoly k jednotlivým městům zahajuje vždy přehled pramenů a literatury, jenž dává dobrou představu o autorově heuristice. Historické přehledy ke všem třem městům jsou hutné a plastické. V kapitolách o vývoji městské správy dostávají prostor i některé výrazné a zajímavé osobnosti. Konečně analýzy fungování (či nefungování) městských kanceláří ve válečné době představují důležitý příspěvek k zatím téměř neprozkoumané oblasti městské diplomatiky.

Marek Ďurčanský se s nelehkým tématem vyrovnal se ctí. I když by jistě bylo možné s užitkem rozšířit okruh zkoumaných pramenů třeba o komorní spisy a posunout tím důraz více do oblasti hospodářské, autor zůstal celkem logicky věrný původnímu zadání: komparativním způsobem porovnat vývoj tří měst v přelomové a zároveň zcela výjimečné a „nenormální“ době. Myslím, že se mu to podařilo. Jeho závěry mají pak přirozeně širší než „polabskou“ platnost.

V Praze 30. března 2007

PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.